

Den 9. april i år hadde Morgenbladets ansvarshavende redaktør i sin «Spiss vinkel»-spalte en visitt innom 9. april 1940, vårt lands skjebnedag.

Jeg festet meg ved de tall Vat opererte med. Han undret seg over «hvordan det var mulig at ca. 10.000 tyske soldater kunne klare å okkupere vårt land som hadde 320.000 soldater.»

Men dette kan da på ingen måte stemme med de faktiske forhold? For det første var det vel bare rundt 10.000 nordmenn som kom under «våben», og hvilken bakgrunn, hvilket grunnlag stilte de norske forsvarere opp med?

Selv hadde jeg 72 dagers rekruttskole i Bergartilleriet på den (nå nedlagte) vakre Tvilde-moen ved Vossevangen. I den lyse nordiske sommer fikk vi lære å marsjere, fikk lære å bruke et gevær, fikk en viss peiling på hvorledes våre små, gammelmodige, lette kanoner skulle brukes. Så var sommeren forbi, «sommer-eventyret» slutt. Tilbake til hverdagens arbeide, skoler, studier eller hva det nå kunne være for den enkelte. En mulig krig regnet få nordmenn med.

Men den kom. Snikende om natten. Jeg vet ikke hvor mange som da var på nøytralitetsvakt rundt om i landet, men det kan ikke ha vært noe tall å vifte med. Selv var jeg i Bergen som hurtig ble tatt.

Alle veier ut fra byen var fort besatt med tyske soldater for nettopp å sperre for en mulig mobilisering. Men for mange som virkelig følte at landet var hærtatt og den absolutte plikt (kjærkommen plikt følte nok de fleste) det var for den mannlige ungdom å kjempe, for de fleste av disse fantes muligheter å lure seg ut av byen. Slik var det vel de fleste steder.

Blåøyde optimister

Jeg skal ikke komme inn på den kronglete, flokede vei vi måtte ta før vi, visstnok den 11. april, kom til det da frie Vossevangen og fikk våben på Tvilde-moen. Vi hadde da et eneste mål i våre hoder, å komme til Bergen «og feie tyskerne på sjøen». Blåøyde optimister - som ikke ante hva moderne krig var. Men vi fikk lære det.

Vi ble sendt østover, til Valdres. Vårt land holdt på å bli delt i 2 av de fremrykkende tyskere, og Bergartilleriet trengtes i Valdres for å demme opp, og slå tyskerne tilbake. Hvor håpløst det hele i realiteten var, forstod vi først etterpå da vi som tyske fanger fikk bivåne hele det opptog av moderne artilleri, stridsvogner, tanks osv. som ble kjørt frem. Og der hadde jeg da i en ufattelig optimisme ligget med en halvautomatisk Colt-pistol og beskutt tyske fly i håp om ikke bare å oppnå et treff, men å skyte flyet ned.

Krigsutdanning

Jeg skal ikke denne gang komme inn på krigsoperasjonene, men bare forsøke å påpeke hvilken enorm forskjell det var i krigsutdanning - tyskerne hadde 3 og 4 års krigsopplæring bak seg, og det var elite-tropper som feiet inn over vårt land 9. april og dagene derefter -, og heller ikke i krigsutstyr. Men viljen, motet, uforferdetheten, mannfolket i de norske gutter 9. april og dagene

derefter stod utvilsomt fullt på høyde med våre motstandere. Men hva hjelper vel det i den så uendelig ulike kamp?

Vi som var med 9. april 1940, og forøvrig senere var med i MI-LORG, ja alle som opplevet okkupasjonen, vil vel for resten av sitt liv være preget av den bitterhet som fylte oss, det nag vi kjente for at vi ikke var bedre forberedt på det overfall som skjedde.

Vi var ikke mange, og det er dette jeg nå vil protestere mot når redaktør Vatne i sin «Spiss vinkel» sier at «vårt land... hadde 320.000 soldater». Det er mulig at vi på papiret hadde en slik etterforholdene kjempeskr, men vi som reelt kom under våben, som var med i fronten, var neppe så mange som 20.000, kanskje færre enn 10.000.

Og tyskerne var vel flere enn 10.000 i den høyst ulike kamp. Jeg oppfordrer redaktør Vatne til å begrunne nærmere sine tall, både på norske soldater og tyskere.

Rust for krig

En ting lærte 9. april meg, og det har vært en viktig leveregel for meg resten av livet, og den har gyldighet i dag som gjennom alle tider. Ja kanskje aller mest i dag. Nemlig at ønsker du fred, så rust for krig. Uhyre bittert, men de som møtte tyskerne i nærkamp i april dagene 1940 var fortvilte over sin manglende krigskunnskap, sitt manglende utstyr, da mest det gjaldt. En slik situasjon må aldri vårt land atter sette sin ungdom i - om vårt land påny skulle bli overfalt. Den ungdom som i en slik situasjon med våben i hånd skal forsvare vårt kjære fedreland må stå like godt rustet som inntrengerne. Det har vår ungdom krav på. Alt annet ville være folkemord mot vår egen ungdom. Det for vel samfunnet.

Og vissheten om et godt rustet forsvar vil samtidig være avskrekkende for en inntrenger, en fiende. Det er i bunn og grunn det viktigste.

Jeg er av natur og legning pasifist, fredselser, som vel folk flest er. Min egen erfaring fra fronten i 1940, og fra de følgende år under krigen, lærte meg at pasifisme ikke er tilstrekkelig til å stagge terror-regimer, til å holde en voldsfiende ute, det har gjort meg til varm forsvarsvenn for mitt kjære, deilige Norge. Til alliert gjennom NATO med andre demokratiske fredselkende land.

Men tallene fra 1940, de kan ikke stemme, Vatne.

Oddv. Joh. Hifland